

*Zilele porților deschise
pentru studenții
economisți - 2010*

Adoptarea euro: cazul României

Conf.univ.dr. Agnes Nagy
Membru al Consiliului de Administrație al BNR

Cluj-Napoca/Târgu-Mureș
16/18 noiembrie 2010

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Cuprins

- I. Echilibrul macroeconomic și politicile de ajustare
- II. Aderare la UE și condițiile adoptării euro
- III. Pregătirea adoptării euro în statele CEE

I.1. Echilibrul economic general (1)

$$S = Y + IM = D = C + I + G + X$$

În care:

S = oferta agregată de bunuri și servicii

Y = produsul intern brut

IM = importurile

D = cererea agregată de bunuri și servicii

C = consumul gospodăriilor populației

I = investițiile sectorului neguvernamental

G = cheltuielile sectorului guvernamental

X = exporturile

I.1. Echilibrul economic general (2)

- Ecuația de bază a veniturilor ținând cont de rolul politicii fiscale

$$(Y - T) + IM = C + I + G + X - T$$

unde:

T = impozite, taxe și contribuții

$$(Y - C - T) - I - X + IM = G - T$$

unde:

$Y - C - T = SA$ = economisirea sectorului neguvernamental

$$(SA - I) + (T - G) = (X - IM)$$

- **Ipostaze posibile ale sectorului extern:**

- $X - IM > 0 \Rightarrow$ țara prezintă **excedent comercial** (exportator net) și **excedent valutar**, fiind exportator de capital
- $X - IM = 0 \Rightarrow$ **echilibru comercial și valutar**
- $X - IM < 0 \Rightarrow$ țara înregistrează **deficit comercial** (importator net) și **deficit valutar**, fiind importator de capital

I.1 *Mix*-ul de politici economice și ciclul de afaceri

- **Asigurarea unei dezvoltări economice sustenabile** presupune alcătuirea unui ***mix* eficient** de politici economice cu un **dozaj adecvat** al fiecărei componente
- Corelarea *mix*-ului de politici cu fazele ciclului economic are ca fundamente următoarele elemente:
 - **impulsul** indus în economie de politica **fiscală** trebuie să fie de **semn contrar celui al deviației PIB-ului** de la nivelul său potențial
 - asigurarea **stabilității prețurilor** printr-o **politică monetară restrictivă în perioadele cu exces de cerere**
 - prezervarea **stabilității financiare** prin politici prudențiale orientate spre **consolidarea rezervelor de capital și de lichiditate și limitarea acumulării de vulnerabilități sistemice**
 - costul unitar cu forța de muncă trebuie să permită economiei să rămână competitivă prin menținerea unui raport subunitar între majorarea **câștigurilor salariale** și dinamica **productivității muncii**

I.2. Politici de ajustare macroeconomică

- Politica fiscal - bugetară

- Politica monetar – valutară

- Politica veniturilor populației

- Politica de ajustare structurală (prețuri și tarife, privatizare și restructurare)

I.2. Rolul politicilor macroeconomice

➤ Creșterea economică

➤ Stabilitatea prețurilor

➤ Echilibrul extern

- Modificări structurale: obiectiv major
 - remodelarea reglementărilor și a activității economice pentru a maximiza performanța (producție, productivitate, venituri)
 - restructurarea modelului economic pentru a asigura creșterea economică de durată

➤ Politica monetară:

- prin credibilitatea politicilor monetare și valutare,
- aplicare de măsuri anticiclice,
- politici prudențiale în vederea stabilității financiare

- Politica fiscală și a veniturilor - prociclică, irosind întregul spațiu fiscal pentru o politică de stimulare a economiei în vremuri de criză

I.2 Politicile prudențiale

- Chiar și în condițiile în care **reglementările prudențiale au o orientare macroprudențială din ce în ce mai pregnantă ele nu sunt suficiente** pentru prevenirea acumulării vulnerabilităților sistemice: menținerea unui sistem bancar sănătos implică și existența unor mecanisme complementare, precum **disciplina de piață (transparența activității și cerințe de publicare) și guvernanta internă**

- **Politica fiscală și de venituri** trebuie să joace un **rol activ** în limitarea **creșterii nesănătoase a creditului**, precum și în prevenirea **supraevaluării prețului activelor**

I.2. BNR – comportament anticiclic

2005 – 2008

- Creșterea ratei dobânzii de politică monetară
- Creșterea ratei RMO atât pentru resursele în lei, cât și pentru cele în valută

2009 – 2010

- Reducerea ratei dobânzii de politică monetară
- Scăderea ratei RMO atât pentru resursele în lei, cât și pentru cele în valută

I.2. BNR – comportament anticiclic

2004 – 2008

- Măsuri prudențiale pentru atenuarea dinamicii creditului acordat populației

2009 – 2010

- Măsuri de flexibilizare a creditării sectorului gospodăriilor populației
- Reducerea volumului provizioanelor

II.1. Etapa postaderare – obiectiv și acțiuni

Obiectiv

Adoptarea euro ca monedă națională, echivalentă cu intrarea în Uniunea Economică și Monetară (Zona Euro)

Acțiuni

1. Pregătiri pentru participarea la zona euro prin **îndeplinirea criteriilor de convergență nominală (Maastricht)**
2. Participarea la **Mecanismul Cursului de Schimb II (ERM II)** => cursul de schimb față de euro: +/- max. 15%
3. **Continuarea procesului de preluare și transpunere în legislația națională a viitoarelor reglementări europene**

II.2. Criteriile de la Maastricht (Indicatori de convergență nominală)

- 2009 -

Indicatorii de convergență nominală	Criterii Maastricht	România	Bulgaria	Republica Cehă	Ungaria	Polonia
Rata inflației (IAPC) (procente, medie anuală)	<1,5 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE (1,6%*)	5,6	2,5	0,6	4,0	4,0
Ratele dobânzilor pe termen lung (procente pe an)	<2 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE din perspectiva stabilității prețurilor (5,3%*)	9,7	7,2	4,8	9,1	6,1
Cursul de schimb față de euro (apreciere(+)/depreciere (-) procentuală maximă**)	±15 procente	-15,1	0,0	-6,0	-11,5	-23,2
Deficitul bugetului consolidat*** (procente în PIB)	sub 3 la sută	8,3	3,9	5,9	4,0	7,1
Datoria publică*** (procente în PIB)	sub 60 la sută	23,7	14,8	35,4	78,3	51,0

*) nivel de referință

***) Calculat ca deviația maximă, a cursului de schimb față de euro în anul 2009 comparativ cu media înregistrată în anul 2008, pe baza datelor zilnice.

***) conform metodologiei ESA95.

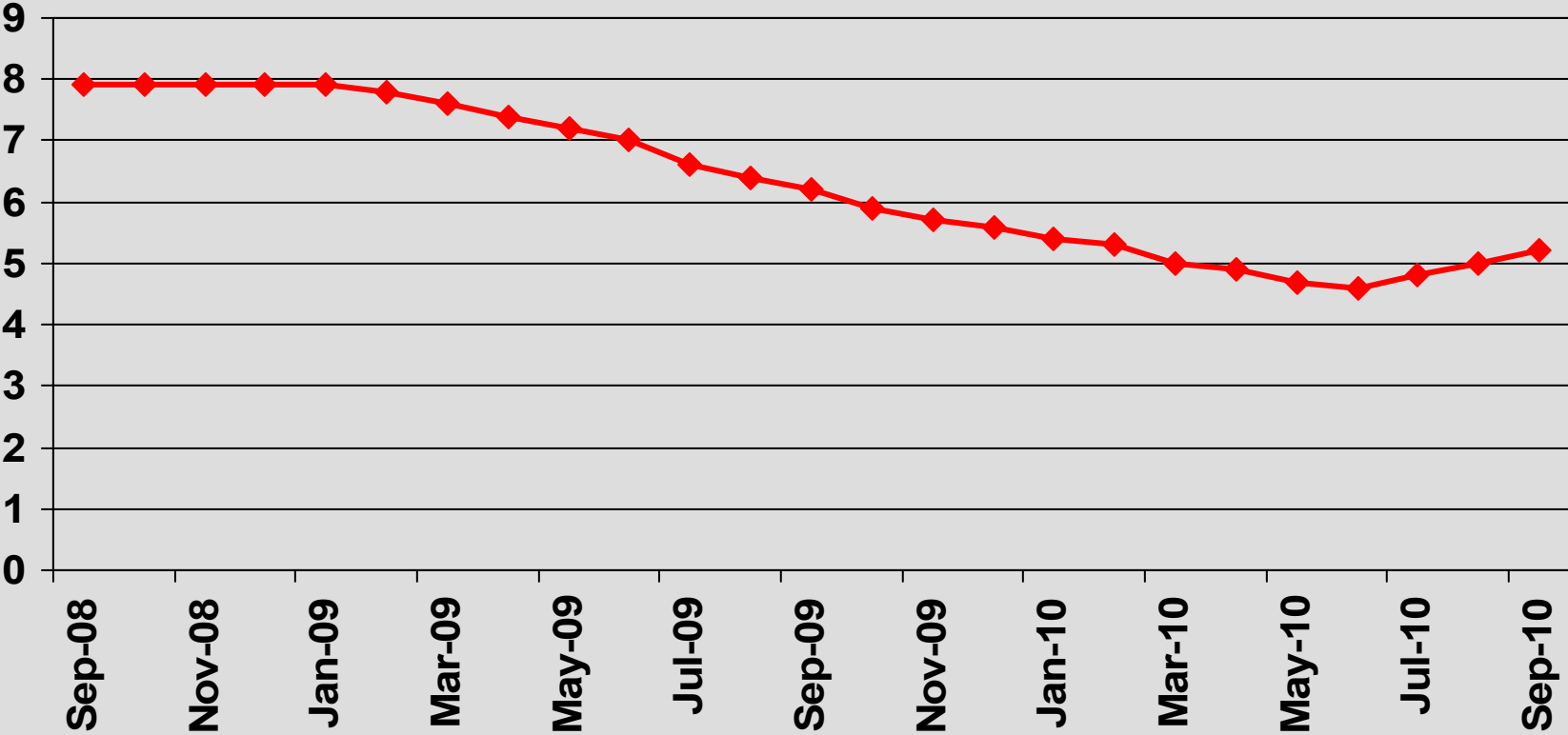
Sursa: Raportul de convergență BCE, mai 2010

România: IAPC

◆ IAPC (procente, medie mobilă 12 luni)

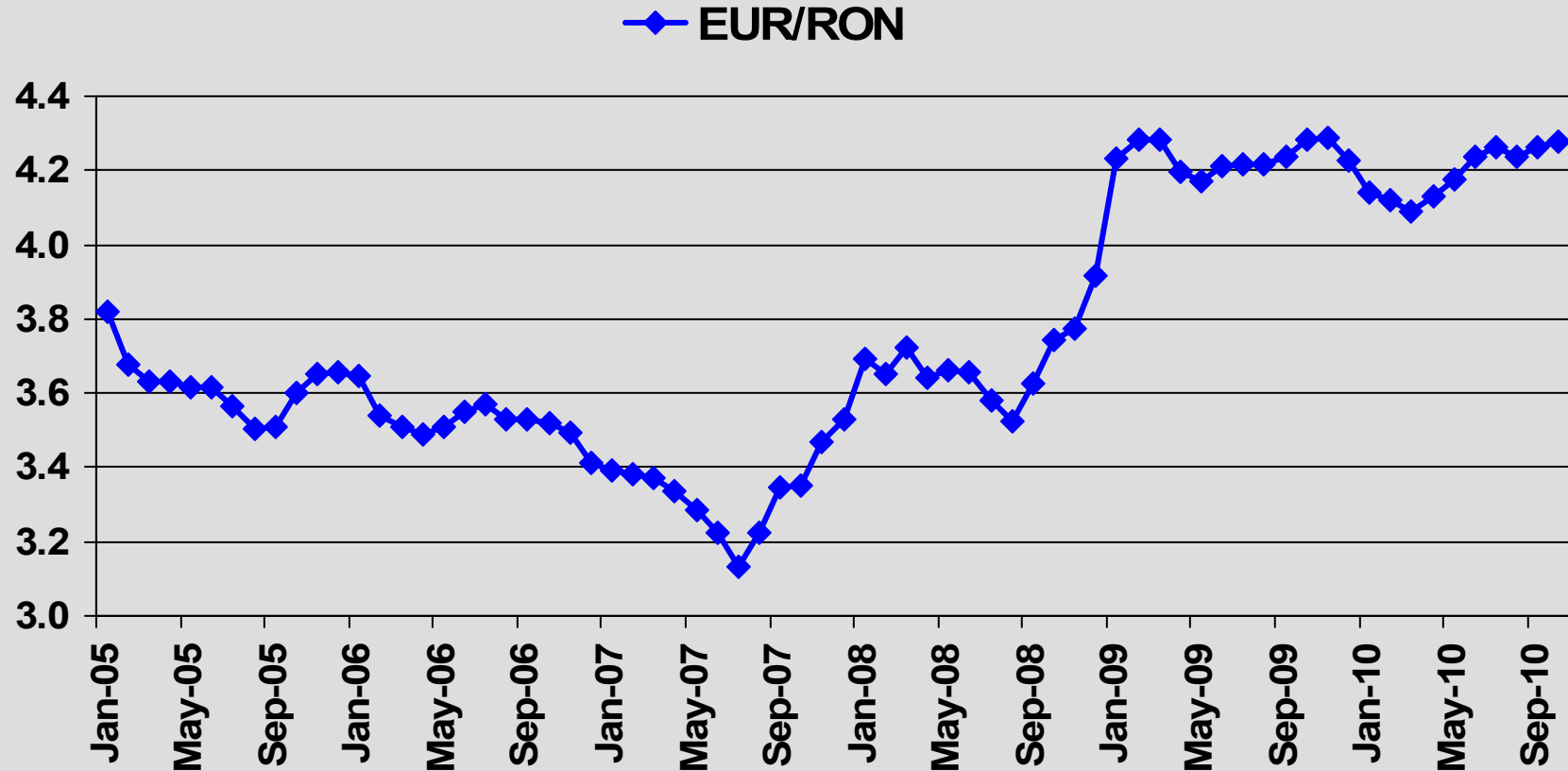

Sursa: Eurostat

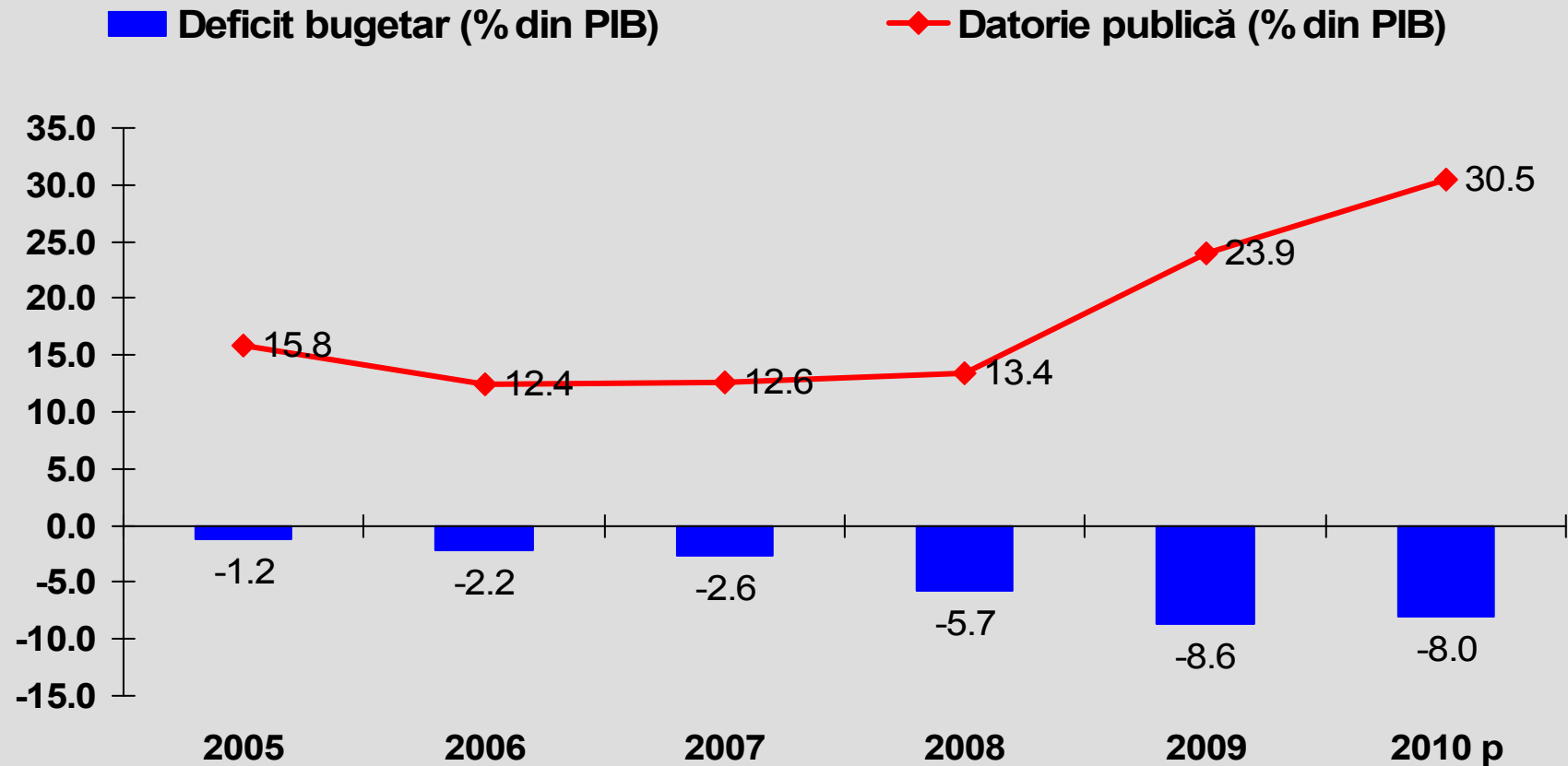
România: Cursul de schimb

Sursa: BNR

România: Comportamentul sectorului public

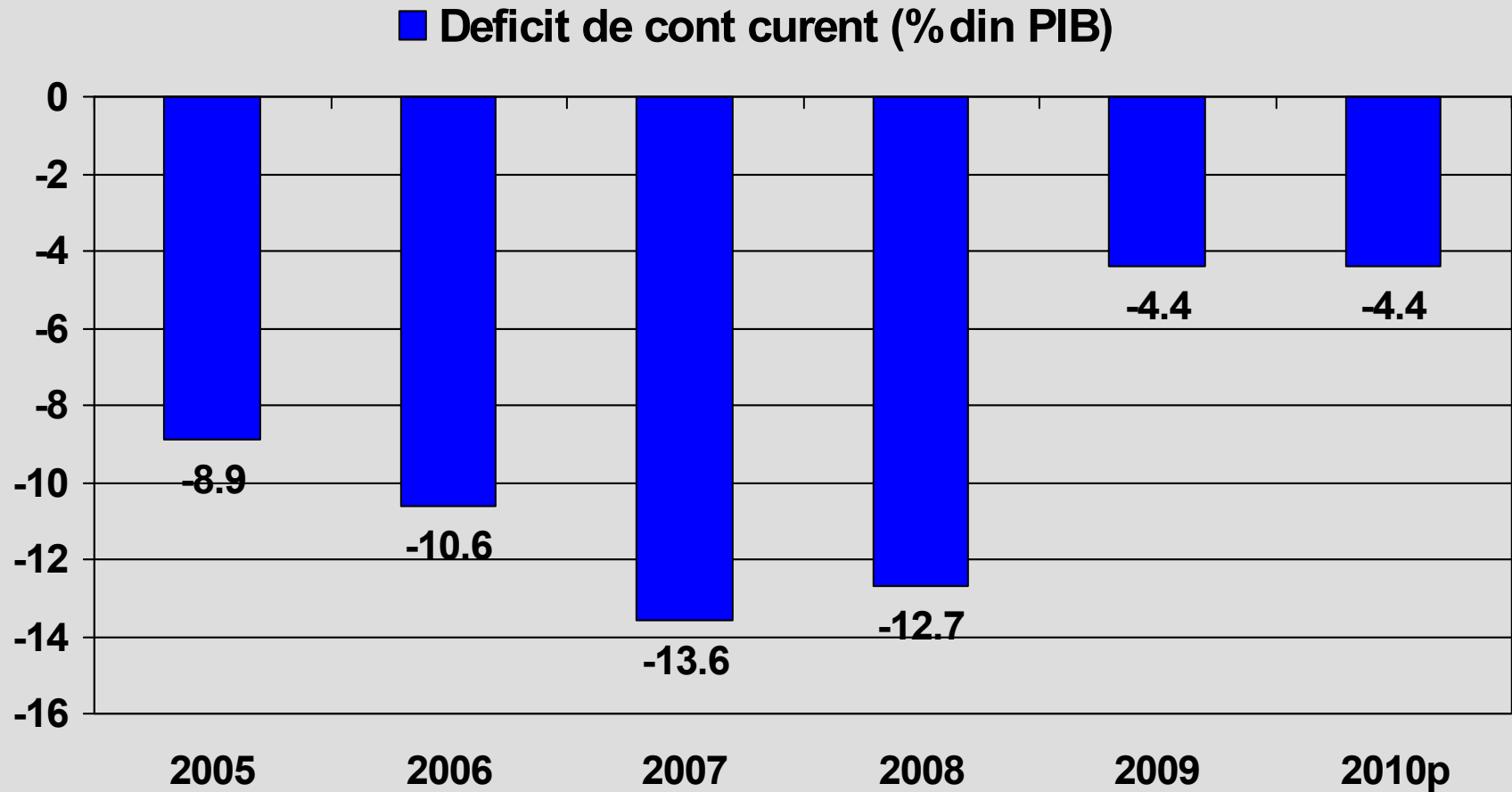

Sursa: Eurostat

România: Dezechilibrul extern

Sursa: BNR

II.3. Criterii de convergență reală

- Presupune **diminuarea decalajelor** dintre țări cu privire la:
 - ✓ nivelul de dezvoltare
 - ✓ condițiile de trai

- Tratatul de la Maastricht nu menționează criterii explicite privind convergența reală, care sunt însă la fel de importante pentru adoptarea euro

- Astfel de **criterii de convergență reală** pot fi:
 - ✓ nivelul PIB/locuitor
 - ✓ structura ramurilor economiei naționale (% din PIB)
 - ✓ gradul de deschidere a economiei
 - ✓ volumul comerțului exterior și gradul acestuia de integrare în UE
 - ✓ costurile cu forța de muncă

II.3. Nivelul PIB pe locuitor în România comparativ cu statele membre ale UE

	EUR						PPS*					
	2000	2003	2006	2007	2008	2009p	2000	2003	2006	2007	2008	2009p
UE-25	20 200	21 900	24 900	26 200	26 300	25 500	20 000	21 600	24 600	25 800	25 900	...
România	1 795	2 419	4 530	5 788	6 365	5 500	5 000	6 500	9 100	10 400	11 500	10 700
% în UE-25	8,9	11,0	18,2	22,1	24,2	21,6	25,0	30,1	37,0	40,3	44,4	...

*) paritatea puterii de cumpărare standard

p) prognoză Eurostat; ... lipsa date

Sursa: Eurostat, Institutul Național de Statistică, Banca Națională a României

II.3. Gradul de deschidere a economiei României

procente

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Grad de deschidere*)	70,7	74,5	76,1	77	80,6	76,3	76,3	72,4	75,6	67,4

*) (export+import) de bunuri și servicii/PIB

Sursa: Institutul Național de Statistică, Banca Națională a României

II.4. Adoptarea euro

Perspectivile României

- **Situația de bază**
 - Deficit fiscal ridicat
 - Deficit extern în creștere
 - Nivelul înalt al riscului de țară-valori încă înalte ale CDS-urilor
 - “*Gap*” structural al resurselor, al modelelor economice și între generații
- **Nevoia în continuare de piețele externe**
 - comerciale
 - Fluxuri financiare
- **Vulnerabilități ale piețelor**
- **Spațiu de mișcare limitat**

II.4. Adoptarea euro (1)

- **1. Perioada premergătoare intrării în Mecanismul Cursului de Schimb II (*Exchange Rate Mechanism – ERM II*)**
 - ✓ Consolidarea inflației scăzute (dezinflație sustenabilă)
 - ✓ Formarea pieței interne de capitaluri pe termen lung și convergența ratelor de dobândă
 - ✓ Stabilitatea relativă a cursului de schimb al leului (în condiții de convertibilitate deplină) în jurul nivelului de echilibru pe termen lung (curs de schimb sustenabil)
 - ✓ Realizarea reformelor structurale

II.4. Adoptarea euro (2)

- 2. Momentul de intrare în ERM II este prevăzut pentru anul 2012
 - ✓ **în vederea asigurării unei perioade necesare pentru:**
 - îndeplinirea criteriilor de convergență nominală
 - realizarea unor progrese semnificative în procesul de convergență reală
- 3. Intrarea în zona euro va avea loc la orizontul anului 2015

II.4. Calendarul trecerii la euro

Trebuie să țină cont de faptul că:

- ✓ Adoptarea euro este ultima și nu prima fază a procesului de convergență,
- ✓ Trebuie să se bazeze pe consens politic național, fiind rezultatul efortului cultural, social, academic, sindical, al sferei antreprenoriale, astfel încât să coaguleze societatea,
- ✓ Adoptarea unilaterală a monedei euro nu este posibil și nici viabil - nu înlocuiește procesul de reformă și de restructurare atât de necesară a economiei.

III. Pregătire la adoptarea euro în statele din CEE

1. Guvernanța politică
2. Guvernanța instituțională
 - Structuri instituționale decizionale
 - Structuri instituționale de coordonare
 - Dinamism și eficiență
3. Inițierea procesului de pregătire pentru adoptarea monedei euro
4. Documente strategice

III.1. Guvernanța politică (1)

Implicare politică

Rol primordial: adoptarea euro implică voință și consens politic național, indiferent de momentul electoral și de coalițiile politice

Da: în toate țările din CEE care au adoptat euro după 2004.

III.1. Guvernanța politică (2)

Asumare publică

Pe plan național:

Administrația Prezidențială, Guvern, Parlament, partidele politice, societatea civilă,

Pe plan internațional:

- *programele și rapoartele de convergență, alte documente relevante,*
- dialog permanent cu CE și BCE

III.1. Guvernanța politică (3)

Formalizarea angajamentului

- La nivel național evaluare și decizie privind:
 - Setul de documente strategice,
 - Structura națională de decizie,
 - Structura națională de coordonare,
 - Conducerea structurii de decizie și a structurii de coordonare,
 - Principalele responsabilități și atribuții,
 - Autoritățile naționale și locale implicate.

- La nivel internațional decizia privind instituțiile interfață cu organismele europene

III.2. Guvernanța instituțională

➤ Structuri decizionale:

- la cel mai înalt nivel, coordonare comună MF și BC, raportare asupra proceselor la Guvern

➤ Structuri de coordonare:

- implicarea instituțiilor centrale și locale, accent pe instituții publice, stratificarea domeniilor de activitate, pe componente, pe forme de proprietate), înființarea unui centru de management al crizelor

➤ Dinamism și eficiență:

- frecvența întâlnirilor structurilor de coordonare – periodic (înainte de intrare în ERM II), lunar(perioada ERM II), permanent (în luna premergătoare adoptării euro)
- asistență tehnică
- luarea în considerare a recomandărilor auditorilor

III.3. Procesului de adoptare a euro

Coordonarea politicilor economice la nivel național	Coordonarea tehnică și organizatorică la nivel național
Elaborarea setului național de documente strategice definitorii pt. pregătirea trecerii la euro	Evaluarea îndeplinirii obiectivelor aferente fiecărei etape de lucru
Coordonare din punct de vedere strategic	Detalierea tehnică și instituțională
Elaborarea cadrului legal pentru adoptarea monedei euro	Evaluarea reglementărilor juridice și modificarea acestora în manieră coordonată
Elaborarea strategiei de comunicare	Detalierea tehnică și instituțională
Strategia de intrare în ERM II	Elaborarea de scenarii și a unui plan de lucru (<i>road map</i>) pentru intrare în ERM II
Elaborarea documentului: Planul de Trecere la Euro	Demararea structurilor de coordonare
Strategia de evaluare a gradului de îndeplinire a criteriilor de convergență	Evaluarea obiectivelor anuale stabilite pentru fiecare criteriu de convergență economică și juridică
<p>Sursa: The European Commission Reports on the practical preparations for the future enlargement of the euro area: 2010-2014, The ECB Reports on the functioning of ERM II: 2012-2014, The ECB and EC Convergence Reports: 2012, 2014</p>	

III.4. Decizii strategice ale CE în 2010

Întărirea principiilor Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC)

- Îmbunătățirea laturilor preventive, coercitive și corective ex-ante a coordonării politicii economice (instrumente existente în PSC, ele trebuie mai bine utilizate)
- Restructurarea instrumentelor pe cei 3 piloni
- Delimitare conceptuală: Coordonare – Armonizare - Convergență

Mesajul de bază:

Politica fiscală națională este totodată un subiect de interes comun european!

Pilonii conceptuali

- Pilonul nr.1: **Întărirea rolului PSC** și coordonarea mai eficientă a politicii fiscale la nivelul UE (“ *A more credible EU Fiscal Surveillance* “)
- Pilonul nr.2: **Supravegherea extinsă** a politicilor macroeconomice ale statelor membre (“ *Non fiscal Macroeconomic Country Surveillance*“, “ *Europa 2020 Integrated guidelines* “)
 - Supravegherea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice și a diferențelor de competitivitate dintre state,
 - Supravegherea reformelor structurale ale statelor UE
- Pilonul nr.3: **Întărirea cadrului fiscal național:**
 - “*Semestrul European*” și sincronizarea evaluării politicilor fiscale și structurale ale statelor UE.
 - Recomandările aprobate de “*Semestrul European*” incluse în Programele Naționale de Convergență și Programele Naționale de Reformă, “*Surveillance Cycle*”

*Zilele porților deschise
pentru studenții
economisți - 2010*